

SVOJ DRUŽBI

Draga braćo u Kristu,

Za vrijeme Drugog vatikanskog sabora 1965.g., Papa Pavao VI. proglasio je blaženim mučenikom vjere i djevičanstva p. Jacquesa Berthieua, francuskog isusovca (1838-1896), svećenika i misionara na Madagaskaru. On će biti kanoniziran u Rimu 21. listopada zajedno s još šestoricom drugih blaženika. Taj dan poklapa se sa Svjetskim danom misija i dio je proslave Godine vjere i Biskupske sinode o novoj evangelizaciji. Osim toga, za Družbu Isusovu godina 2012. obilježena je Kongregacijom prokuratora koja je održana prošloga srpnja u Nairobiju. Apostolska vitalnost provincija Afrike i Madagaskara (koje su dio JESAM-a) i naša obnovljena svijest *osjećanja s Crkvom* pozivaju nas da sa zanosom prihvatimo svjedočanstvo Jacquesa Berthieua. Nakon što podsjetim na etape njegova života i mučeništva prema svjedočanstvima, naglasit ću neke vidike njegove svetosti koji nam danas mogu biti izazov.

Jacques Berthieu rodio se 27. studenog 1838. g. u središnjoj Francuskoj, u okolici Montlogisa, Polminhac, u Auvergneu gdje su njegovi roditelji bili poljoprivrednici. Studirao je na bogosloviji u Saint-Fouru i bio zaređen za svećenika 1864. za tu biskupiju. Imenovan je vikarom u mjestu Roannes-Saint-Mary gdje je ostao devet godina. Zbog svoje želje da evangelizira daleke zemlje i da utemelji svoj duhovni život na Duhovnim vježbama svetog Ignacija, tražio je da pristupi Družbi Isusovoj i ušao je u novicijatu u Pauu 1873. Iz luke u Marseilleu otplovio je 1875. prema dvama otocima u blizini Madagaskara. Réunion i Sainte-Marie (u to vrijeme ovisni o Francuskoj, a danas se zovu Nosy Bohara) bili su mjesta gdje je učio madagaskarski jezik i pripremao se za poslanje.

Godine 1881. Francuska je isusovcima zakonom zabranila pristup francuskim teritorijima što je primoralo Jacquesa Berthieua da se preseli na veći otok, na Madagaskar. Najprije je radio u okrugu Ambohimandroso-Ambalavao, u Fianarantsoi, južnom dijelu brdskoga kraja. Tijekom prvog francusko-madagaskarskog rata obavljao je različite službe na istočnoj i sjevernoj obali otoka. Od 1886. brinuo se za misiju u Ambositri, 250 km južno od Antananariva, a kasnije za misiju Anjzorofady-Ambatomainy, sjeverno od glavnog grada. Drugi rat primorao ga je da ide dalje. Godine 1895. pokret *Menalamba* ("crvena marama") napadao je kršćane jednako kao i kolonizatore. Jacques Berthieu nastojao je staviti kršćane pod zaštitu francuskih postrojbi. Nakon što mu je francuski pukovnik odbio dati zaštitu, jer ga je Berthieu prekorio zbog nedoličnog odnosa s jednom urođenicom, Berthieu je poveo konvoj kršćana prema Antananarivu i zaustavio se u selu Ambohibemasoandro. Dana 8. lipnja 1896. pripadnici *Menalambe* ušli su u selo i pronašli Jacquesa Berthieua koji se skrivao u kući protestantskog prijatelja. Zarobili su ga i skinuli mu odjeću. Jedan od njih mu je otrgnuo križ govoreći: „Je li ovo tvoja amajlija? Da li s time zavodiš ljude? Hoćeš li nastaviti još dugo moliti?“ On je odgovorio: „Moram se moliti dok ne umrem.“ Tada ga je jedan od njih udario mačetom po čelu; Berthieu je pao na koljena obilato krvareći. *Menalambe* su ga tada povele na, kasnije će se pokazati, dugačak put. Zbog svoje rane, Jacques Berthieu je rekao onima koji su ga vodili: „Oslobodite mi ruke da mogu uzeti maramicu iz džepa pa da obrišem krv s očiju, jer ne vidim puta.“ Dok su putovali, nekome tko mu se približio rekao je: „Jesi li primio krštenje, sine moj?“ „Nisam“ – odgovorio je onaj. Posegnuo je u džep i izvadio križ i dvije medaljice i dao mu ih govoreći: „Moli se Isusu Kristu sve dane svoga života. Mi se više nećemo vidjeti, ali nemoj zaboraviti današnji dan. Upoznaj kršćansku vjeru i traži krštenje kad se susretneš sa svećenikom“.

Nakon otprilike deset kilometara pješaćenja, došli su do sela Ambohitre gdje se nalazila crkva koju je sagradio Berthieu. Netko je uporno tvrdio da Berthieu ne smije ući u kamp jer će obeščastiti „svete predmete“ (odnosno fetiše). Tri puta su ga kamenovali, treći put je pao ispružen. Nedaleko

od sela, budući da se Berthieu znojio, jedan od *Menalambi* mu je uzeo maramicu, natopio je u blatu i prljavoj vodi i svezao mu je oko glave. Dok su mu se rugali, vikali su: „Evo kralja od Vazaha (Europljana)“. Tada su ga kastrirali, što ga je zbog novog gubitka krvi sasvim iscrpilo.

Kako se spuštala noć, u Ambiatibeu, selu udaljenom 50 kilometara sjeverno od Antananariva, nakon kratke rasprave, odlučeno je da se Berthieu pogubi. Poglavica je okupio skupinu od šest muškaraca naoružanih puškama. Vidjevši to Jacques Berthieu je kleknuo. Dvojica su istovremeno pucala na njega, ali su promašili. Berthieu se prekrižio i naklonio glavu. Jedan mu je od poglavica prišao i rekao: „Odreci se svoje omražene vjere, ne zavodi više narod, i učinit ćemo te našim savjetnikom i poglavicom i poštediti te.“ On je odgovorio: „Ne mogu pristati na to; radije ću umrijeti.“ Dvojica su ponovno zapucala, Berthieu je opet naklonio glavu na molitvu, i promašili su ga. Netko je ispalio peti hitac koji je pogodio Berthieuu, ali ga nije usmrtio. Ostao je na svojim koljenima. Posljednji hitac, ispaljen iz blizine, konačno je usmrtio Jacquesa Berthieuu.

Kao **misionar**, Jacques Berthieu opisuje svoje poslanje ovako: „Ovo znači biti misionar: biti svima sve za čitav narod, i iznutra i izvana; biti odgovoran za sve, ljude, životinje sve stvari, a sve to da bi se pridobile duše širokim i velikodušnim srcem.“ Njegova brojna nastojanja da promiče izobrazbu, gradi zgrade, navodnjava i sadi vrtove, pomaže unaprijediti poljoprivredu svjedoče da se držao tih riječi. Bio je neumoran kateheta. Mladi školski učitelj, koji ga je pratio na jednom njegovom putovanju, primijetio je da je i dok je jahao Berthieu imao otvoren katekizam pred sobom. Učitelj ga je upitao: „Oče, zašto još uvijek proučavate katekizam?“ On mu je odgovorio: „Sine moj, katekizam je knjiga koju nitko ne može dovoljno duboko razumjeti budući da sadržava sav katolički nauk“. U ono vrijeme kad se odlazilo u strane misije nije bilo govora o povratku u matičnu državu. „Bog zna,“ rekao je Berthieu, „koliko još uvijek volim tlo moje domovine i ljubljenu zemlju Auvergne. A opet Bog mi je dao milost da još više volim ova neobrađena polja Madagaskara, gdje mogu ubrati tek nekoliko duša za Gospodina... Misije napreduju premda su plodovi u nekim mjestima tek pitanje nade, a u drugima jedva vidljivi. Ali što je to važno dokle god smo mi dobri sijachi? Bog će dati urod kada dođe vrijeme.“

Čovjek molitve, Jacques Berthieu, crpio je svoju snagu iz nje. „Kad god ga idem tražiti“ rekao je jedan od kateheta „nađem ga gotovo uvijek na koljenima u njegovoj sobi.“ Drugi je rekao: „Nisam vidio nijednog drugog oca da se tako dugo zadržava pred Presvetim Sakramentom. Kad god ga tražimo, bili smo sigurni da ćemo ga tamo naći.“ Brat iz njegove zajednice također je ovako posvjedočio: „Dok se oporavljao, svaki put kad bih ušao u njegovu sobu, našao bih ga na koljenima kako se moli.“ Njegova je ljubav prema Bogu bila takva da su ga zvali „*tia vavaka*“ (pobožni). Uvijek ga se moglo vidjeti ili s krunicom ili s časoslovom u rukama. Njegova se vjera očitovala u pobožnosti prema Presvetom Sakramentu, prema Euharistiji koja je bila izvor njegova duhovnoga života. Osobito je gajio pobožnost prema Presvetom Srcu Isusovu kojemu se posvetio u Paray-le-Monialu prije nego je pošao u misije, i postao je apostolom te pobožnosti među madagaskarskim kršćanima. Kao gorljivi štovatelj Djevice Marije, bio je i u Lourdesu na hodočašću, a krunica mu je bila omiljena molitva; upravo je nju molio dok su ga vodili u smrt. Častio je također i svetoga Josipa.

Kao **pastir** obraćao se kršćanima riječima samoga Krista: „dječice“ (Iv 13, 33); a svojim je krvnicima blago obraćao s „*ry zanako*, djeco moja“. Njegovo je milosrđe bilo puno poštovanja prema drugome, pa i onda kada je morao ispravljati kriva vjerovanja. A opet, znao je kako govoriti čvrsto i odlučno kad god je procijenio da su Bog ili Crkva napadnuti. Nije skrivao zahtjeve kršćanskoga života, počevši od jedinstva i nerazrješivosti monogamnih brakova. Poligamija je u to vrijeme bila uobičajena praksa, a on je ukazivao na nepravdu i zloporabe koje je ona sa sobom donosila; tako je stekao mnoge neprijatelje, osobito među utjecajnim osobama.

U predvečerje svoje smrti, dok je putovao prema glavnom gradu s kršćanima koje su lovili *Menalambe*, bio je dirnut suosjećanjem prema nekom mladiću koji je imao ranjenu nogu. Berthieu je odmah potražio nosače, nudeći velike svote novca za taj posao, ali su ga svi odbili. Sjahavši sa svoga konja, Berthieu je podigao ranjenog čovjeka u sedlo, i usprkos vlastitoj slabosti, nastavio je dalje pješice vodeći uzdama životinju za sobom. „Bio je brižan“, izjavio je neki svjedok, „bio je

strpljiv, odlučan da vrši svoju službu kad god ga je netko pozvao, pa i kad bi ga pozvali u ponoć ili po jakoj kiši“. Južno od Anjzorofadyja živjele su dvije gubave žene. Kad god se vraćao sa svoga puta posjećivao bi ih, odnosio bi im hranu i odjeću, poučavao ih katekizam dok ih nije krstio. Biti blizu umirućima u agoniji smatrao je najvažnijom službom: „Bilo da jedem ili spavam“, znao je reći, „nemojte se sramiti pozvati me; za mene nema veće obveze od posjeta umirućih.“

Potpuno i neopozivo darivanje vlastita života u nasljedovanju Krista bilo je u središtu njegova predanja. Usred suđenja zadržao je svoj smisao za šalu, ostao je ljubazan, ponizan i spreman na pomoć. Volio je citirati redak iz Evandjelja: „Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, radije se bojte onih koji ubijaju dušu.“ (usp. Mt 10, 28). U svojim poukama često je govorio o uskrsnuću mrtvih. Jedan vjernik sjeća se sljedeće njegove rečenice: „Pa ako vas i krokodil pojede, ponovno ćete uskrsnuti“. Je li to bilo predosjećanje vlastitoga kraja? Doista, nakon njegove smrti, dvojica stanovnika Ambiatibea odveli su njegovo tijelo do rijeke Mananara, nedaleko od mjesta gdje je podnio mučeničku smrt, i tamo su nestali njegovi tjelesni ostatci.

Družba se raduje što Crkva kanonizira novoga sveca među nama, što ga predstavlja kao uzor svim vjernicima i poziva nas da tražimo njegov zagovor. Povijesni kontekst i oblici misionarskog rada sigurno su se izmijenili od konca 19. stoljeća do našeg vremena; zadaća je povjesničara da izbližega istraže što se stvarno dogodilo, a hagiografa da prepoznaju najznačajnije vidike njegove svetosti.

Neka nam Duh Sveti pomogne staviti u praksu izbore Jacquesa Berthieua: njegovu strast prema zahtjevnim misijama koje su ga odvele prema drugim zemljama, drugim jezicima i drugim kulturama; njegovu osobnu privrženost Gospodinu koju je pokazivao u molitvi; njegov pastoralni zanos, koji je bio istovremeno i bratska ljubav prema vjernicima koji su mu bili povjereni i predanost da ih povede prema vrhuncima Kristova puta; i konačno, njegov život kao dar, izbor koji je živio svaki dan do svoje smrti koja ga je konačno suobličila Kristu.

Neka nam zagovor Jacquesa Berthieua pomogne prepoznati snagu koja nam je dana u našoj slabosti, kako bismo mogli živjeti svoje zvanje u vjernosti i radosti, i potpuno predati same sebe poslanju koje smo dobili od Gospodina!

Bratski vaš u Gospodinu,

Adolfo Nicolàs
Vrhovni Poglavar

Rim, 15. listopada 2012.

(Izvornik: francuski)